

07+ Kongr. javl. + BS + Univerzitetna

4-5

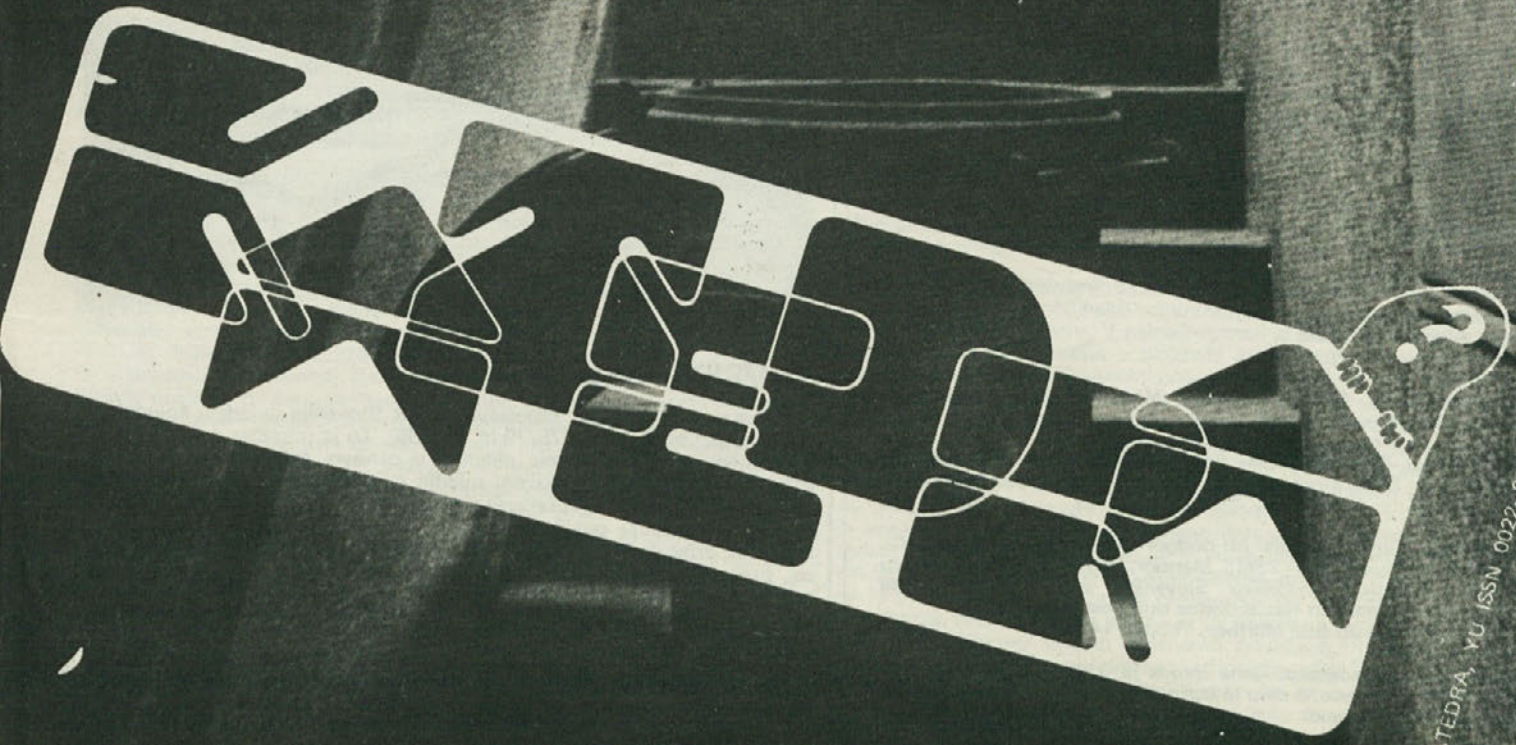
STUDENTSKI
ODER?

ŠPORT?

KADRI?

RAZISKOVANJE?

UK ZSMS →

GOSTILNIŠKI HITLERIZEM V MARIBORU

Zgodilo se je, da je smrkavec vstopil v gostilno Železničar in z iztegnjeno roko pozdravil „Heil Hitler!“ Dobil je svojo porcijo piva in obmolnil. Zgodilo se je, da je v restavraciji Branik nek drugi smrkavec kričal: „Mi smo Hitlerjugend, mi vemo, kaj je svoboda!“ Natararica „ni mogla nič!“ in obveščeni miličnik je dejal, da imajo tam tako ali tako „civilne“. Zgodi se, da v kongresnih dneh pred očmi celega Slavija—kluba in kasneje Novega sveta nek tretji smrkavec z nacističnim sadizmom pretepe žensko.

Družbena samozaščita?

Naj počakamo, da nam bo ta drhal začela po vzorih Velikih razbijati glave in da se pri tem „ne bo moglo nič“?

MPUNGI

NAD KOLOFONOM

5. oktobra 1978 je bila programska konferenca UK ZSMS Maribor, na kateri sta bila, med drugim, potrjena tudi nova urednika Katedre. Za glavnega urednika našega lista je bil izvoljen Ivan Soče, za odgovornega urednika pa Janez Premože. Njuna prva naloga je bila sestaviti nov uredniški odbor, rezultat pa lahko prečitate v kolofonu.

ČASOPIS UNIVERZITETNE SODOBNOSTI SLOVENIJE

LETNIK XIX — ŠT. 4-5 — 25. XI. 1978 — CENA 3 din

62000 Maribor
Ob parku 5

tel. (062) 22-004
žiro račun: 51000—678—81846

Izdaja Univerzitetna konferenca ZSMS na mariborski univerzi

Glavni urednik:

Ivan Soče

Odgovorni urednik:

Janez Premože

Uredniški odbor:

Zvone Teržan, Goran Devidé, Nataša Samastur, Jasna

Kunstek, Marko Šoštar

Sekretarka uredništva: Karin Friedau

Tehnični urednik: Marjan Hani

Lektor: Alenka Filipančič

Distribucija: Jure Tretjak

Izdajateljski svet: Marija Debelak, Marjan Fekonja, Miroslava Geč—Korošec, Miran Krajšek, Fanika Kranjc, Franc Kržan, Mojca Majerle, Lujo Polanec, Marjan Pungartnik (predsednik), Zmago Rafolt, Franci Rogelšek, Boris Sovič, Sebastijan Strašek, Črtomir Stropnik, Ivan Soče, Brane Srčnik, Zvone Teržan, Janez Premože in Goran Devidé.

Sofinancerji: Katedra izhaja ob podpori šol univerze v Mariboru, Univerzitetne konference ZSMS Maribor, Izobraževalne skupnosti Slovenije, Kulturne skupnosti Slovenije, Zveze skupnosti za zaposlovanje Slovenije in Raziskovalne skupnosti Slovenije.
Tisk: ČGP Mariborski tisk, Maribor, Tržaška 14

Katedra izhaja tritedensko. Cena izvoda je 3 din. Letna naročnina znaša 40 din, za združeno delo in institucije 60 din. Nenaročenih slik in rokopisov ne vračamo.

Sporočamo vam, da bo Študentski servis od 1. decembra 1978 deloval v novih prostorih na Gosposvetski cesti 87, 62000 Maribor, zato s tem datumom preneha veljati dosednji naslov.

Prostori so locirani v zgradbi novega študentskega stolpiča. Telefonski številki ostaneta nespremenjeni (26-491 26-459).

Na seji sekretariata UK ZSMS Maribor, dne 20. 11. 1978 je predsednik Zmago Rafolt zaprosil, da sekretariat potrdi njegov odstop zaradi zdravstvenih razlogov.

Do naslednje volilne konference, ki bo v začetku decembra tega leta bo delo predsednika opravljal dosednji sekretar Vili Vindiš. Za vršilca dolžnosti sekretarja UK ZSMS pa je bil imenovan Franc Rogelšek, član sekretariata UK ZSMS in predsednik komisije za idejno-politično delo.

NA VEKŠ MARIBOR

V torek, 24. 10. 1978, je bila izvedena volilno programska konferenca za novo vodstvo ZSMS ter za samoupravno in poslovodno strukturo.

V uvodnem referatu je dosedanja prodekanica študentka Jožica Hambrož govorila o organiziranosti študentov v samoupravi v preteklem šolskem letu. Poudarila je, da na področju revizije učnih programov, izpitnih režimov in rokov, študijske literature in vpisnih pogojev ni bilo konkretne akcije, če ne upoštevamo rešenega kupa prošelj za pogojni vpis v višji semester ali podaljšanje absolventskega staža. Prikazala je pomanjkljivosti pri samem reševanju problemov in organiziranosti.

V nadaljevanju je podala tudi novo organizacijsko shemo, kjer je osnovna celica (baza) samoupravna skupina. V okviru te skupine študentje razpravljajo o vseh problemih ter oblikujejo predloge in zahteve.

Študenti smo potrdili razrešnico poslovodni strukturi in drugim študentskim funkcionarjem ter izvolili novo predsedstvo obeh OO ZSMS, člane samoupravnih organov in poslovodne strukture.

V zaključnem delu je bil podan program dela konference delegatov, iz katerega bi bilo posebej treba omeniti revizijo učnih programov, pripravo, izvedbo in obdelavo študentskih anket ter izdelavo kriterijev za oceno družbenopolitičnega dela študentov.

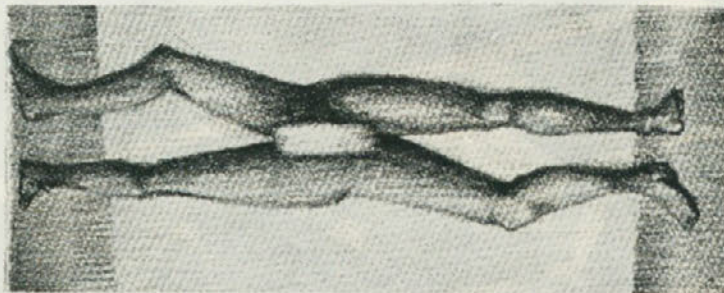
J. P.

SODIŠČE INSTANCA KNJIŽEVNE POLEMIKE?

Sodišče postaja instanca literarne polemike. Nekaj duhovitežev, prizadetih v polemiki okrog Kiševe knjige Grobnica za Borisa Davidoviča (Kišev voltairjanski odgovor je izšel pri Nolit pod naslovom Ura anatomije), je vložilo proti Danilu Kišu zasebne tožbe. Poskušali bodo ubraniti čast, če že svojih književnih pogledov niso mogli. Še so, ki jim samo Država lahko podari čast, še so, za katere je odločitev sodišča odločilnejša od literature. Še so, ki verjamejo v literaturo Sodišča, literaturo Države.

Drži se, Kiš! Grobnica za Borisa Davidoviča je vendarle tehtnejši argument od časti duhovitežev!

MPUNGI

ZA IZBIRO POKLICA

Zveza skupnosti za zaposlovanje SR Slovenije je izdala koledarček poklicnega usmerjanja 1978/79 in 1979/80. To je priročna publikacija, ki v tehnem prikazu seznanja mladino v osnovni šoli z usmerjanjem pri izbiri poklica. Poleg razmišljanj mladih o izbiri poklica so v koledarčku zajeta tudi nekatera vprašanja, na katera je potrebno odgovoriti na osnovi poznavanja poklicev, lastnih nagnjenj, interesov, sposobnosti, lastnosti, značaja itd. Podani so tudi osnovni napotki za spoznavo poklica, presodki deklet predvsem pri izbiri „moškega poklica“, seznanjanje mladega bralca s predhodnim vpisom in štipendijsko politiko, opisana je vsebinska zasnova usmerjenega izobraževanja v skladu s potrebnimi združenega dela.

Prijetno in izredno zanimivo publikacijo je uredil Janez Zalaznik, tekste so napisali sodelavci Zveze skupnosti za zaposlovanje SR Slovenije, ilustracije pa je prispeval Marjan Mauček.

B. S.

NOV MANDAT — NOVA ORGANIZACIJA

Da bi ugotovili, kakšen je pokongresni utrip na mariborski univerzi, smo zaprosili za razgovor tovariša Vilija Vindiša, ki bi moral biti po svoji funkciji med najbolj obveščenimi študenti na univerzi.

Z njim se je pogovarjal in pripravil zapis tega pogovora naš urednik Zvone Teržan.

Kako ocenjuješ predkongresne aktivnosti študentov na univerzi?

Predkongresna razprava je bila zelo slaba, na nekaterih šolah pa prave razprave sploh ni bilo. Zaradi neprimerne terminske kongresa je bila šolska mladina sploh slabo udeležena v proučevanju kongresnih materialov. Tudi mi na univerzitetni konferenci smo se pozno vključili v akcijo. Šele 14 dni pričetkom kongresa smo sklicali predsednike OO z vseh šol in jim razdelili teze za razpravo, ki jih je pripravil naš sekretariat. Da je bilo to prepozno, se je izkazalo tudi na seji univerzitetne konference 5. oktobra, kjer ni bilo nobenih pripomb na kongresne materiale. Na seji konference bi ne bilo nikakršne razprave, če se predsedujoči ne bi odločili za provokacijo — vsak delegat je moral poročati o delu svoje OO.

Kakšna je trenutna situacija aktivnosti na šolah?

Trenutno so osnovne organizacije v fazi konstituiranja, izpolnjujejo svoja vodstva in organizacijo ter proizkušajo opredeliti vsebino svojega dela. Kjer se še ni, se mora začeti razprava o organiziranju v samoupravnih skupinah, kar je prioriteta naloga, saj o vseh OO še vedno prevladuje forumsko delo.

Kaj želi sekretariat UK ZSMS doseči s svojim predlogom nove organiziranosti v samoupravnih skupinah?

Na UK se zavedamo, da zgolj nova organizacijska oblika ne more že vnaprej zagotoviti tudi nove vsebine dela. Študentje so se že naveličali stalnih organizacijskih sprememb, ki jim jih ponujajo vodstva — „nov mandat, nova organizacija“ je postalo tako rekoč stalnica študentske organizacije. Kljub temu dejstvu mi resnično veliko pričakujemo od samoupravnih skupin, čeprav se zavedamo, da to ne bo lahko delo.

V našem preteklem delovanju se je izkazalo, da še vse prepozno ne znamo ločiti in hkrati povzeti aktivnosti „samouprave“ in ZSM, in za to prihaja do dvotirnosti v delu. Mladinska organizacija mora o vsaki stvari sprejeti svoje stališče in se na demokratičen način zavzemati zanj v samoupravnih organih. Koncept samoupravne skupine bi naj dal možnost resnične demokratične razprave. Danes še marsikdo ne zna ali noče razumeti, da lahko „samouprava“, ne glede na stališče mladinske organizacije, sprejme drugačno stališče in slednje obvelja. Politična organizacija seveda ne bi smela dovoliti, da njeni predlogi propadejo, zato mora predlagati več alternativnih predlogov.

Le na tak način prilžano politično delo najširšemu krogu študentov ima lahko pozitiven odziv. Samo na tak način bo lahko mladinska organizacija presegla prakso ukvarjanja s svojimi lastnimi organizacijskimi problemi.

Kaj vse bo opredeljevalo novo vsebino dela mladinske organizacije na univerzi?

Dolgoročni cilji so bili dovolj jasno opredeljeni na X. kongresu, mi moramo opredeliti predvsem kratkoročne cilje, da bomo v vsakem trenutku vedeli, kaj je treba delati. Univerzitetna konferenca se bo morala pogostejše sestajati kot doslej. Ena sama konferenca v letu dni ne more dati odgovora na kopico problemov, ki se pojavljajo na univerzi, niti ne more poenotiti našega delovanja. Na sejah konference bomo morali obravnavati konkretne probleme. Na osnovi teh sej bomo napisali materiale, ki se bodo nato obravnavali na osnovnih organizacijah. Te bodo do naslednje seje konference zavzele svoje stališče in ga po delegatih posredovale konferenci. Osnova razprave o osnovnih organizacijah bo seveda potekala po samoupravnih skupinah. Tu se bodo morali med drugim obravnavati simbolji jedrnat in aktualno tudi naslednji temeljni vidiki našega delovanja: reforma izobraževalnega procesa, problematika učnih programov in izpitnih rokov, izvajanje samoupravnega in delegatskega sistema, kadrovska politika, interesna občutljiva dejavnost.

Eden osnovnih problemov v samoupravnem sistemu kot tudi v sami ZSM pa je kadrovanje. Problem evidenčnih kartonov je še vedno odprt. Ob prihodu v novo osnovno organizacijo bi moral posameznik prinesiti evidenčni karton, v katerem bi morali biti tudi podatki o njegovi aktivnosti. Evidenca je zato zelo nepopolna in imajo kadrovske komisije velike težave pri kadrovanju pravih ljudi na pravo mesto.

Ključni problem je tudi informiranje. Tok informacij bi moral priti v samoupravni skupini, se nadaljevati prek temeljne delegacije v delovno organizacijo in od tu daje na univerzo. Univerza mora povzeti tisto vsebino, ki jo določa dogajanje v osnovni sredini.

Kakšen bo način dela UK glede na novo obliko organiziranja?

Najprimernejši cikel sestajanja univerzitetne konference bi po mojem mnenju trajal 2 do 3 mesece. Po tem času, od takrat, ko pošljejo material za razpravo v osnovno organizacijo, do takrat, ko se oblikovana stališča obravnavajo na konferenci, bo lahko predsedstvo UK poskrbelo za izvršitev na konferenci sprejetih sklepov. Na ta način bomo delo konference bolj približali celotnemu članstvu. Za učinkovitejše delo pa moramo spremeniti tudi dosedanje delegatsko zasnovno predsedstva. Do sedaj so bili člani predsedstva le prenašalci informacij, po novem pa bodo morali bolj konkretno delati. Prevzeti bodo morali vodstvo posameznih komisij, hoditi bodo morali na obiske v posamezne osnovne organizacije in skrbeti za izvajanje sklepov konference. Zaradi večnih kadrovskih problemov bo univerzitetna konferenca postavila kot prioriteta nalogo osnovni organizaciji izvedbo volilne konference ob koncu šolskega leta, še spomladi. Tako bomo dosegli bolj kontinuirano delo v vodenju osnovne organizacije.

Samoupravne skupine bi morale potrditi sposobnost slehernega študenta za opravljanje nekega političnega dela, tudi vodstvenega. Vsak posameznik ima svoj način dela, mora pa seveda imeti možnost na nečem graditi, da ne začne iz nič — v tem primeru dela čisto po svoje. Prav zaradi nekontinuiranega dela je v preteklosti prišlo do tolikšnih nihanj v učinkovitosti dela posamezne generacije, in zato govorimo o delu ene generacije. Samo to je „forumska“ generacija.

Kako daleč smo prišli s procesom usmerjenega izobraževanja?

Jeseni bi morali sprejeti zakon o usmerjenem izobraževanju, vendar smo ga umaknili iz dnevnega reda skupščin, ker so stvari še precej nedorečene. Osnovno vodilo pri sprejemanju zakona je pri tem, da mora študent postati subjekt učno-vzgojnega procesa na univerzi, ki se mora bolj približati ostalemu združenemu delu. Ob tem je potrebno razumeti, da se študent ne usposablja zgolj za svojo stroko, za svoje konkretno delo, temveč tudi za svoj prosti čas. Šolski programi morajo biti temu primerno oblikovani. Zavedati se moramo, da naša jugoslovanska samoupravna praksa že dolgo ne dopušča močnejših ločnic med konkretnim delom in upravljal-skim ter odločitvenim procesom. Pomeni, da moramo človeka pripraviti, da bo v takšnem sistemu znal živeti. Očitno je, da učence in študente ne moremo samoupravljalско osvestiti s posebnim predmetom „samoupravljanje“ ali „marksizem“, ki se predava ex cathedra. V sklopu učnega programa moramo zato imeti določen rezerviran čas z opredeljeno vsebino (že sedaj imamo organiziran rezerviran čas, ki pa je neobvezen in brez prave vsebine). Delo v rezerviranem času naj bi omogočilo neposrednejše soočanje študentov s samoupravljanjem na šoli. Delo v samoupravnih organih bi sploh moralo postati ena prioriteta nalog študenta. Tu nastopi problem motiviranosti za to delo, zaradi tega bi morali izdelati neka merila za družbeno vrednotenje takšnega dela. Tisto, kar se pojmuje pri razpisih posameznih delovnih mest v klavzuli „družbenopolitična neoporečnost“, naj bi dobilo svoj temelj že v šolskem sistemu, v izdelavi posebne metodologije za vrednotenje aktivnosti v samoupravnem sistemu. Izdelava takih meril seveda ne more veljati za delo v političnih organizacijah — tu je jasen voljni moment članstva teh organizacij.

Kaj je vodstvo UK naredilo zatesnejšo povezavo z UK ZSM v Ljubljani, tudi glede uresničevanja usmerjenega izobraževanja?

V stikih s ljubljansko univerzitetno konferenco nastopajo objektivne težave, predvsem zaradi hitrega menjavanja njihovega vodstva. Tudi pri nas se ljudje hitro menjavajo, kar zavira kontinuiteto v našem povezovanju. Potem ko smo lani novembra vzpostavili kontakt, smo se kasneje srečevali bolj slučajno. Tako smo pred kongresom s ljubljanskimi študenti razpravljali o ideji organiziranja samoupravnih skupin. V našem predlogu je bila takrat še prisotna želja po uvedbi rubrike v indeks za oceno družbenopolitičnega dela študentov (kar se je kasneje izkazalo kot protustavno). Ljubljanci so takšno idejo absolutno zavrnili. Ponovno bomo morali sestati skupaj, ne le zaradi ideje o organiziranju samoupravnih skupin. V razpravi o uresničevanju usmerjenega izobraževanja bomo prav tako morali osvojiti neko enotno stališče. Močnejša povezava z njimi pa je za nas letos še posebej pomembna, ker nimamo svojega člana v predsedstvu RK ZSMS, oni pa svojega imajo.

Kakšno je sodelovanje z občinsko konferenco?

Povezovanje z občinsko organizacijo smo doslej prepozno omejevali le na OK v Mariboru. V nemajhni meri je takšnega razumevanja krivo napačno stališče tovarišev v občinski organizaciji, ki niso doumeli poudarka na akcijski organiziranosti univerzitetne organizacije. Dejstvo je tudi, da mariborska UK pokriva širše področje, področje več občinskih organizacij, saj ima mariborska univerza svoje šole tudi v Kranju, Celju in Kopru. Da bomo ugotovili, kakšne so resnične naloge univerzitetne organizacije, moramo razumeti interese dislociranih šol, pa nam bo potem lažje razumeti razmejitve in združevanje akcij obeh organizacij. Ideja o profesionalizaciji na UK se je pojavila v veliki meri prav zaradi dvotirnosti v delu UK in OK, ki je imela za posledico prevelik obseg dela univerzitetne organizacije. Po mojem mnenju ni razloga za to, da bi bili mi organizatorji mladinskih delovnih brigad, saj univerza ne združuje celotne strukture mladih ljudi. OK ima za to področje dela posebnega profesionalca. To je le primer za lažje razumevanje vseh mogočih dilem, ki se pojavljajo v našem sodelovanju z OK. Najti moramo takšno optimalno povezavo, ki bo usmerjala delo osnovnih organizacij v obe obliki združevanja, v OK in UK. Občinska organizacija mora postati v enaki meri dogovorna za osnovne organizacije na posameznih šolah, aktivirati mora študente za skupne akcije mladine s področja svoje občine.

BRATSKA UNIVERZA

Letos spomladi je bila podpisana listina o sodelovanju med univerzo „Svetožar Markovič“ v Kragujevcu in univerzo v Mariboru.

Da bi sodelovanje zaživel, je 20. oktobra odpotovala v Kragujevac delegacija UK ZSMS Maribor v sestavi: prrektor—študent, predsednik UK ZSMS in član predsedstva UK ZSMS Maribor.

Naloga delegacije je bila, da se pogovori o področjih sodelovanja in skupnih akcijah, ki bi jih univerzi izpeljali. Naša delegacija je prispela v svečano okrašen Kragujevac v petek pozno popoldne. Na železniški postaji so nas nadvse pristrčno pozdravili predstavniki univerzitetne konference ZSMS Kragujevac.

Kmalu po prihodu smo prisostvovali svečani proslavi v čast osvoboditve mesta in otvoritvi športne dvorane. Program, ki so ga pripravile kulturno umetniške skupine, člani gledališča, orkester in baletna skupina, je bil nadvse zanimiv.

Naslednji dan smo se pogovarjali z generalnim sekretarjem univerze, s predsednico in sekretarjem UK ZSMS Kragujevac, predsednikom USOFK (univerzitetna zveza organizacij za telesno kulturo), predsednikom mladinske zadruge in članom predsedstva OK ZSMS Kragujevac.

Domačine smo seznanili z organizacijo naše univerze, z dosežki v našem triletnem obdobju, z našimi načrti in predlogi na področju sodelovanja med univerzama in s problemi, s katerimi se srečujemo.

Po pogovoru smo se udeležili svečane seje skupščine občine Kragujevac, ki je potekala v čast osvoboditve mesta in v spomin žrtvam, ki so bile ustreljene 21. oktobra 1941. leta. Kot vsako leto, je bila tudi letos v spomin na 730 ustreljenih rodoljubov organizirana tradicionalna umetniška manifestacija „Veliki školski čas“ v spominskem parku s tridesetimi grobnicami.

Manifestacija, kateri smo prisostvovali, je na pretresljiv način obudila spomine na čase, ko je Kragujevac izgubil toliko mladih, nedolžnih ljudi, ki so dali življenje za lepši in boljši jutri.

Uradne pogovore smo nadaljevali popoldne. Pogovoru so prisostvovali predsednica in sekretar UK ZSMS Kragujevac, predsednik USOFK in član predsedstva OK ZSMS Kragujevac. Dogovorili smo se o možnostih sodelovanja. Pomembna možnost sodelovanja je v izmenjavi študentov na zimovanju, katerega organizirata vsako zimo tako univerza „Svetožar Markovič“ na Kopaoniku (za približno 100 študentov) kot tudi naša univerza v Mežici.

Prav tako bi sodelovali na športnem področju s tekmovanji različnih ekip (plavanje, košarka). Eden izmed naših predlogov je bil, da bi prišlo do izmenjave študentov na področju počitniške prakse. Predvsem bi to veljalo za DO Crvena zastava in TAM.

Zvečer smo obiskali študentska doma, ženskega s 450 ležišči in moškega s 400 ležišči. Med stanovalci SD in nami je potekal prijeten in sproščen pogovor, v katerem smo izvedeli marsikaj zanimivega o življenju in problemih kragujevskih študentov. Ena izmed stanovalk je poudarila, da je največji problem v tem, da so obiski med študentskima domovoma samo trikrat na teden.

Naš vodič je bila predsednica UKUD, ki nas je seznanila z aktivnostjo in uspehi njihovega društva. UKUD Kragujevac ima folklorno skupino, instrumentalno skupino, skupino za moderni ples in dramsko skupino. Dogovorili smo se, da bo spomladi gostovala pri nas njihova folklorna skupina, naš APZ pa bo gost v Kragujevcu.

Kragujevac smo zapustili z nadvse prijetnimi vtisi. Zaključimo lahko — obisk je bil uspešen.

Naša nadaljnja naloga je, da vse, kar smo se dogovorili, tudi uresničimo. Predvsem pa je naša naloga, da vključimo v akcijo čim širši krog študentov, da sami študentje, ne pa študentje—funkcionarji, širijo bratstvo in enotnost med nami in prijatelji iz Kragujevca.

Edita Seničar

PRVA SEJA ZA VODJE GLEDALIŠKIH SKUPIN

(OBČINA MARIBOR)

V dvorani lutkovnega gledališča Maribor so se zbrali na prvi letošnji seji režiserji in predstavniki amaterskih gledaliških skupin (6. oktober).

V prvi točki programa so ocenili delo v prejšnji sezoni, in pokazalo se je, da se je ta dejavnost zelo razmahnila in dosegla precej visoko raven v pionirskih gledaliških skupinah. Še vedno pa občutimo veliko praznino v delovanju mladinskih gledaliških skupin. Kar se tiče študentskih gledaliških skupin, ki prav tako sodijo med mladinske, pa lahko pripomnim, da ni opaziti samo veliko praznino, pač pa popolno temo. Kajti, v lanskoli sezoni se niti ena študentska gledališka skupina ni prijavila na tekmovanje prirediteljev, ki se odvija vsako leto — NAŠA BESEDA! Po vsem tem lahko sklepamo, da študentska gledališka (ali vsaj temu izrazu blizu) skupina v Mariboru sploh ne obstaja. Kar pa sploh ni res! Kajti, kolikor mi je znano, bi morala delovati takšne skupine na PA v okviru dramske sekcije, ki je ena izmed obveznih občudijskih dejavnosti za bodoče pedagoške delavce. Pojavlja se seveda vprašanje, ali zdaj ta sekcija samo formalno obstaja ali pa resnično „kaj“ počne (mogoče samo bolj tiho, zase — skratka: skromno!!!)

V nadaljnjem programu so tudi približno določili pričetek Naše besede 1979. Ta izbor boljših predstav naj bi se pričel z občinskim srečanjem v začetku aprila. Ob tem pa so navedli tudi zanimivo informacijo: in sicer naj bi v začetku novembra začela izhajati nova informativna revija INFORMATOR, ki naj bi prinašala najnovejše vesti s kulturnega področja po vsej Sloveniji (zajela naj bi tudi koroško, tržaško, goriško področje) in tudi nekatere nove dramske tekste ter ocene teh novih besedil. To pa je le zametek bodoče obširnejše revije. Urednik te revije je Vladimir Kocjančič. In še ena informacija: prav tako v novembru naj bi začela z delom gledališka šola, ki bi vključevala tako igro, režijo, koreografijo, scenografijo in drugo. Avtor koncepta za to gledališko šolo je Marjan Belina.

Jasna

DREVO ZA COKLE

ZAPOMNITE SI:

Najprej bi rad povedal nekaj osnovnih podatkov o filmu, ki je letos dobil „zlato palmo“ na filmskem festivalu v Cannesu.

Že na prvi pogled oz. že s plakata lahko razberemo, da so vse vloge bile porazdeljene med pristne lombardske kmete, torej v njem ne nastopa noben profesionallec. Drugi pomemben podatek je, da tudi ta film, podobno kot Bertoluccijev „1900“, traja kar precej časa (3 polne ure), a kljub temu ni dolgočasen. Mene je celo bolj pritegnil kot „1900“. To je še toliko bolj pomembno, ker ta film prikazuje nekaj kmečkih družin iz druge polovice 19. stol. skozi obdobje enega leta, da pa se v tem času ne zgodi nič, kar bi prineslo kakšen velik preobrat ali razburjenje v njihova življenja. Režiser (Ermanno Olmi) nam življenje podaja kot ustaljen tok enih in istih opravil v skladu z letnimi časi.

Presenetljivo za današnji čas pa je to, da v filmu ni nasilja; ljudje sprejemajo vesele in žalostne in celo tragične dogodke z neko sodobnemu človeku nedoumljivo umirjenostjo, z neizmerno vero v boga, ki edini razpolaga z usodami njihovih življenj.

Prav ta vera je tako zakoreninjena v njih samih, da nekateri pravijo za film, da je po ideji zelo krščanski. Nam se ta vera včasih zdi smešna, a menim, kaže pravo duhovno stanje tedanjega kmečkega človeka in res ni nobenega pretiravanja v orisu kmečke ženske, ki s pomočjo „svete“ vode reši umirajočo kravo, navzlic napovedi živinozdravnika, da bo le-ta crknila v par dneh.

Velja še omeniti izjemno lepo, nedolžno in čisto ljubezen med dvema mladima, ki se zdi prav presenetljiva za italijanske razmere.

O filmu bi še rekel, da je vračanje v čas, ki ni bil idiličen, a nam ga režiser kot takega predstavi. Avtorjeva iskrenost nas pripravi do tega, da mu verjamemo, čeprav je konec koncev tudi to subjektivna slika neke preteklosti.

Sicer je pa film treba videti in malo ali skoraj nič ne predstavlja teh par besed, z naglico nametanih na papir. Upam, da so ga naši distributerji že odkupili, ker bi drugače mnogi gledalci bili ob izredno umetniško doživetje! Branimir Gasparini

PONAREJANJE GOLOUHA

„V beraški slovenski zgodovini je bila vendarle to prva delavska barikada...“ (Rudolf Golouh, Kriza)

„Kriza“ je klasično delo razrednega boja v Sloveniji. Nastalo je leta 1927 in prvičrat je bilo uprizorjeno leta 1928. Igrali so ga člani Delavskega odra, režiral je Bratko Kreft, med igralci so bili tudi Edvard Kardelj, Boris Kidrič in Franc Kimovec. Orjunaški pritisk in kasnejša diktatura sta prekinila nadaljnje nastope, besedilo pa je izšlo skupaj s Kraljindom in Veselim večerom točaja bogov leta 1976 v knjigi Od krize do groteske pri založbi Obzorja s spremnim besedilom Jožeta Javorška.

„Kriza“ je tipična drama socialnih kulis. Nastopajo množice, posamezniki so utelešenje tendenc, ne imena, ne zapletene osebe. V bistvu je pred nami mehanizem socialnih razmer, drama je ogolitev razmer na čiste funkcije. Središče je vsekakor komunistična agitacija, propaganda boljševizma. S časom je ogoleli mehanizem socialnih razmer izgubil sopomen konkretnih dogodkov in konkretnih ljudi, ostala je čista forma: socialistični realizem. Verjetno se brez tega odtujevanja ne bi mogla nikoli povzpeti nad animacijo dogodkov, ostala bi zgolj „zgodovinska ura“ in kot taka brez večje umetniške vrednosti. Koncept gledališča kot „zgodovinske ure“ se po lažnosti izenačuje s stripom, z animiranim filmom, s kvazidokumentarcem. Ni niti feljton niti prava zgodovinska ura; bolj ko se trudi v dokumentarnosti, manj aktualno je tako gledališče, večje je sprenarejanje in šibkejša je v njem tendenca (angažma). Postaja neresnično.

V „Krizi“ krojijo dramski potek ideje: boljševizem (Z namí je sila! Rusija), osvoboditev dela, osvoboditev strojev, polemika z anarhizmom (bil je glas z Volge), proletarski internacionalizem (nacionalizem kot buržoazna sramota). Zrel Golouh polemizira s sabo in ta zrelost je — komunistična. Prav zaradi te zrelosti je Golouhov tekst dragocen in enostaven za režiserja, ki je sposoben tega izhodišča. Kriza daje dve možnosti uprizoritve: najprej kot dokumentarno gledališče v pravem pomenu besede, torej ne le subjektivno in površno animiranje konkretnega dogodka (estetika dokumentov je prav v distanci do konkretne vsebine); potem pa kot ogolitev, gledališče v gledališču — in v tem primeru mora obstajati kritičen (interpretativen) odnos do tipa, ki ga predstavlja delo (v tem primeru socialistični realizem). Zunaj teh možnosti je še delavski oder, kjer bi režirali in igrali delavci-amaterji.

Toliko o tekstu. Mariborska predstavitev Krize je dramaturški nesporazum. Nekdo je tekstu izpulil razredno oko, iztaknil, izkazil. Kje je strastna agitacija revolucije? Kje je osrednji stavek „Krize“: „Ujet je (stroj), gospod ravnatelj; osvoboditi ga moramo in vrniti njegovemu lastniku — delu“? Ostala je mlačna pripoved o upor, manjka komunistična poanta. Opuščanje zahteve po osvoboditvi strojev je napravilo Krizo za ceneno malomeščansko pozo — slab okus je kulminiral v točki, ko v glavo ustreljeni Peter pleše petminutno idilo z nevesto in z akrobatskimi kozolci zapušča sceno. In konec: Stroji zaslužijo človeka. Golouh v tekstu dramatično osvoboditev: rezultat revolucije niso samo svobodni ljudje, ampak tudi svobodne stvari. Brez osvobajanja stvari se tudi človek ne more osvoboditi. V današnjem gledališču smo prišli tako daleč, da režiserju ni potrebno vedeti za kritiko blagovnega fetišizma! Kjer pri Golouhu človekova moč triumfira, kjer se odpira pogled na novo, grmi z mariborskega odra ceneno malomeščanski predsodek zoper industrijo.

Preveč lepotičenja, tovariši! Dopadljivi mozaik prizorov uspava, bodite dosledni, ne motite publike pri občudovanju filmskih prizorov. Preveč lepotičenja, tovariši, in premalo resnice!

MPUNGI

Mariborčani so radovedno zijali za motoristom na težko preobloženem motorju, ki se je te jesenske dni pripeljal čez dravski most. Sonce je sijalo zlato na zvonike in kupole pod Kalvarijo, ko je zdesel s 500-kubične yamahe pred študentskim domom. Pobegnil je pred firbci na klopco in stegnil za Japonca predolge noge po šumečem listju. Na varem. Med prijatelji je. Ne bo skrbi za hrano, zavetje pred mrazom. Živci so še napeti. Ko se bodo sprostiti, bo treba zopet na pot. Zemlja je okrogla in pot okoli sveta vodi naprej v Afganistan, pa v Indijo... Do Japonske je še tako daleč. Pa vendar 28-letni študent Yozo Yamai iz Osake na otokih vzhajajočega sonca hoče še prej v Avstralijo. Tam skačejo kengurji in ob rdečem sončnem zahodu sredi pustinje ga čakajo črni domačini z mirom v očeh... Mogoče?

Popotniki okrog sveta govorijo malo. Mislim na tiste, ki ne potujejo z letali ali v prvem razredu prekoceanske ladje. Yozo poje večerjo, Yozo gre z nami na kavo h kolegicam, Yozo nas spremlja v Orlovo klet. Pozno ponoči Yozo zaspi. Ko lezeva na Piramido, je Yozo še vedno redkobeseden. Tam je VEKS, tisto je Slavija... Potem me je sram. Tako sem otopen v brezdušnem potrošniškem svetu, da ga ne znam več čutiti. Njegov duh se je prečistil na poti čez Saharo. Tri tedne na rohnečem železju skozi razbežene kupe peska. Koliko strahov, prošelj, molitev naravnim silam, naj ga puste skozi labirinte usod. Kesanje za vse laži in zlorabe. Zakaj bi Yozo govoril, naj se v besede skrivajo tisti, ki so umazani.

Vprašam ga, če bo svoja doživetja s poti okrog sveta objavil. Že dve leti je, kar je naložil motor na ladjo, se izlrcal na Aljaski in čez kanadske gozdove pod Rocky Mountains kurljal proti jugu ZDA in čez centralno Ameriko, vse dol do prvih poledic argentinske Ognjene zemlje, pa iz Ria na brazilski obali tja čez v Senegal. Skozi vse vasice prijaznih dežel zahodne Afrike ga je vodila sla. Nater v Kongoško džunglo je začel, se vnil v Niger, tam prečkal največjo puščavo sveta in pristal v Evropi sredi španskih kastanj. Meglo angleških otokov je videl in gor na Norveškem je tudi bil. Za našega Tita je slišal...

„Kaj naj napišem?“ pravi, „ne vem, če bi ljudi te storije sploh zanimalo. Ljudje imajo kri v kinu. Romantiko si kupujejo v poceni šund romanih, pomlad prečepijo ob televizorjih...“ „Yozo, povej jim, da si videl jasne, čiste oči stare mame v Kamerunu. Primi za roko kolege in mu zasepetaj v uho, da si globoko v brazilski džungli v tropskem naliwu med krikom umirajoče živali začutil Beethovna. Kaj misliš, da res ne moreš izpovedati, kar je razganjalo prsi tudi Nerudi, ko je strmel v mogočnost Andov. Zakaj zaničuješ ljudi? Tudi naš Prešeren si rahločutnosti ni pridobil na poti čez snegove Aljaska. Kako moreš igrati Don Kihota, ko ne verjameš v sposobnost množic, da bi čutile princip narave, zakone dobrega in zelga, večni boj hudica in boga!“

Yozove oči postanejo še bolj temne. Strese z glavo in pravi, da je bilo lepo na Bledu, da ne bo nikoli pozabil Bohinja. Dobre starše da imam in Gorenjci nismo škoti. Tako lepa dežela.

Zjokal se bo sredi tolijske podzemne ob spominu nanjo. Ko ga bodo med študentskimi demonstracijami stolldi na asfaltno kožo umirajočih otokov, bo zavpil, da ve za družbeni sistem, ki je na poti v humanizem... „Duha, razsvetljenja pa tudi pri vas ni,“ se zamisli čez meglene luči pod nama. „Sužnji ste. Sužnji razvijajočega se materializma. Tudi na vašem podeželju se zvečer ne poje več pod lipco. Zavist in pohlep se širi kot kuga. Nemir kosi in pri psihiatru so že vrste. Samomorilci se giftajo. Ujeli nas boste, kot smo Japonci ujeli Ameriko. Brezdušna mehanizacija vam bo uničila korenine s tradicijo, ki je nastajala na izkušnjah tisočletij. Izkušnje ki so nastale trudeč se, da bi živeli v harmoniji z vestjo, očetom Kozmosom in materjo Zemljo. Blazni postajate, kot so znoreli ameriški priseljenci, ki so ob prihodu na novi kontinent poteptali svojo evropsko kulturo, na novo pa v edinem cilju po obogatitvi pozabili. Na tako drhal je mislil Nietzsche. In tak način življenja je danes ideal vsemu svetu,“ se zgrozi Yozo. „Užitek je postal edini smisel življenja. Pehati se za njim neglede na posledice, biti največji frajer, pa čeprav izkoristiti vse okrog sebe. Globlji vzrok življenja, ki so zapisani globoko v srcu, se ne iščejo več. Ni časa! Pa zakaj bi se trpili z neumnimi očitki vesti. Živimo, živimo!“ Brčne kamen in stisne iz sebe: „Na koncu svojega razvoja je tako propadla egipčanska, grška, rimska družba. V pohlepni strasteh so izgubili mir in spokoj, s tem stik z dušo in zemljo in barbarstvo je zmigalo.“

Goreč postaja. Vidim ga, naprej bo moral. V Pakistanu bo moral poiskati moč, Ceylon mu bo v svojih templjih Budhe dal miru za jasno videnje. Mogoče bo našel rešitev med preprostimi srečnimi domačini Indonezije. „Vidiš,“ pravi, ko se spuščava s hriba v vijoličasto zasmrajeno mesto, „ste narod, ki ne leze na hrib, da bi videl, kaj je na drugi strani, temveč zato, da bi videl bolje, kako zgleda njegova kmetija v primerjavi s sosedom!“ Tako prideva do Cankarja. Pravi, da so tudi na rumenih otokih imeli velike duhove, „Spomladi reke ne preusmeriš, mogoče na jesen, ko se umiri. Otrok mora preboleti puberteto, če ne, so posledice kasneje še hujše. Vse mora biti tako, kot je, na poti razvoja!“

Japonski prijatelj je zapustil Maribor naslednje jutro. Naj se srečno vme med svoje in naj zaboga ukrene kaj!

Tomo Križnar

KRPAH

NE, TAKO PA NE

Prejšnje šolsko leto je „z vrha“ mariborske univerze prišla ideja, da bi morali na neki način javno priznati in ovrednotiti delo študenta v samoupravnih, družbenopolitičnih in interesnih aktivnostih, kar bi delovalo kot stimulans za tri četrtine popolnoma neaktivne študirajoče mladine na naši univerzi. Pojavile so se različne ideje, kako naj se to uresniči, vendar pa je dopuščena možnost vsaki šoli, da izbere glede na svoje posebnosti najboljši način. Zanimarimo v tem trenutku poizkuse drugih šol in pogledimo, kaj smo v tej smeri naredili mi. Do sedaj (9. 10. 1978) prave razprave še ni bilo, pa vendar je že nekaj narejeno.

Lani je bilo na enem izmed sestankov ZK na naši šoli načeto to vprašanje (kar pa v nobenem primeru ni javna diskusija). Že takrat sem poizkušal opozoriti na nesmisel takšnega ocenjevanja, da bi se posamezna aktivnost ali funkcija točkovala in da določeno število točk zagotavlja podpis v indeks, ki bi ga dajal kateri od mladinskih funkcionarjev.

Sedaj imam pred seboj Kriterij za ocenjevanje družbenopolitičnega dela študentov na VEKS Maribor za študijsko leto 1978/79 z zelo pametnim opozorilom, da je to „le osnutek“. Obravnavanje kriterija se mi zdi nesmiselno, saj je njegova neobstoynost jasna vsakršnemu logičnemu razmišljanju.

Kriterij v celoti objavljamo v tej številki Krpana, zato mislim, da bi bilo v naslednjih vrsticah pametno opozoriti na neke splošne stvari:

1. Nihče nima pravice, da nekomu nalaga dolžnost do samoupravljanja in družbenopolitičnega dela. „Samoupravljanje je pravica in dolžnost“ (ustava): pravica je dana z ustavo, prisiljevanje na dolžnost pa je negacija pravice. Naše šolstvo mora izgraditi zavestnega, svobodnega človeka, ustvarjalca družbenih odnosov. Ali je šola dosledno in popolno opravila svojo vzgojno misijo? Ko ji bo to uspelo, se bodo mladi sami zavedali, da ni njihova samo bodočnost, temveč tudi sedanjost.

2. Ali je v vzgojno-izobraževalnem procesu mlad človek zares subjekt? Če ni (upam si trditi, da ni v popolnosti), kaj narediti, da se bo zares počutil kot aktiven član, ustvarjalec šolskega in političnega sistema, in ne kot mimoidoči skozi določeno obdobje, v katerem bo trpel nemogoč šolski sistem samo zaradi diplome in vseh kasnejših ugodnosti. Pasiven položaj študenta ne more rezultirati v njegovo aktivnost!

3. Razširjeno je mišljenje, da je študij strokovno izobraževanje, kar je v veliki meri zanemarjen vzgojni vidik. Neodvisni od takšnega razumevanja študijske obveznosti (ne smemo ga mešati s študentskim) so samo uspešno opravljeni izpiti, praksa in podpisi za frekvenco in inškrpcijo. To so edini pogoji za napredovanje v študiranju. Zato nikakršen podpis za katerokoli aktivnost ne sme vplivati na študij niti ga ovirati.

Ni namen niti želja avtorja tega sestavka sabotiranje neke akcije, ki se je od dobre ideje prek banalizirane metodologije omejila na „samoupravno in družbenopolitično aktivnost na silo“.

Želel sem še enkrat opozoriti, da brez radikalne in kompleksne rešitve statusa študenta in visokega šolstva ni in ne more biti nikakršnih kvalitativnih sprememb. Namesto velikega števila parcialnih poizkusov, ki jemljejo dragoceni čas in trošijo razpoložljive sile, bi veljalo enkrat pogledati in zagristi v srž problema.

Ni bil moj namen zaščititi ali opravičiti svoje zaspane kolege. Začetek omenjene akcije je njihova in naša sramota in se ne more opravičiti z nikakršnimi argumenti.

Krivca ni potrebno iskati.

Problem je evidenten.

Potrebno ga je reševati, vendar ne administrativno. To je tuje naši družbi.

RADIO* STUDENT

61000 LJUBLJANA

Študentsko naselje blok 8

Telefon: 61-985, 63-583

Z današnjo številko Katedre uvajamo novo stalno rubriko, katere namen je seznaniti študente in pedagoške delavce mariborske univerze s pomembnejšimi dogodki ljubljanskega univerzitetnega področja, kakor so jih slišali in za nas zapisali novinarji - sodelavci RADIA STUDENT.

Dragi mariborski kolegi, preden vam povemo, kaj se je dogajalo (zelo) pomembnega v Ljubljani med študentskim življenjem v zadnjih desetih dnevih, bi se najprej kar se da na kratko predstavili, čeprav vemo, da o nas veste že prav „vse“.

Torej, kot nam zagotavlja naš odgovorni urednik, smo edina študentska radijska postaja v Evropi. Vsak dan (seveda tudi med soboto in nedeljo) naredimo po štiri ure programa, še nekaj časa bo iz našega študija tudi oddajala lokalna radijska postaja Radio glas Ljubljane. Tako gre dnevno v eter iz kleti VIII. bloka v ŠN 8 ur programa. Zadnja dva meseca, do našega mladinskega kongresa v Novi Gorici, smo tudi oddajali trikrat tedensko po štiri ure v večernih urah „... skratka: pri nas se vedno nekaj dogaja.“

Dragi kolega, če pa boš kdaj vendar po Ljubljani, nas lahko poslušaš na 89,3 MHz UKV STEREO ali pa na 222 srednjevalovnih metrih... seveda, če mi ne bomo prej prišli k tebi.

V zadnjih oktobrskih dneh so se v prostorih univerzitetne konference ZSMS sestali člani koordinacijskega

odbora družbenih organizacij in društev pri predsedstvu UK ZSMS. Poleg predstavnikov študentskih organizacij oziroma društev (FORUM, ŠOLT, ŠKUC itd.) sta se sestanka udeležila tudi predstavnika telesnokulturne skupnosti Slovenije in predstavnik mestne konference ZSMS. Osnovni problem? Seveda pomanjkanje prostorov. Kako ga bodo rešili? Študentje so predlagali adaptacijo stare stavbe, v kateri bi bilo dovolj prostora za večino študentskih skrivnosti in ob-aktivnosti... Torej, počakajmo še „malo“.

Tako kot vas, mariborski kolegi, tarejo vprašanja kolikor toliko normalnega stanovanja, tarejo tudi nas na ljubljanski univerzi; po vsej verjetnosti še bolj, saj nas je tudi malce več: tako v študentskih domovih stanuje le 17 % v Ljubljani študirajočih, da smo pravični: od izvenljubljskih študentov jih v študentskih domovih prebiva le slaba četrtina. No, vse pa tudi ni tako črno, saj bo do konca letošnjega leta nared (kot obljubljajo graditelji) prvi izmed treh študentskih stolpičev, ki jih gradijo za Bežigradom zraven nove ekonomske fakultete in malo starejše fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo. Torej do konca prihodnjega leta se nam obeta 750 novih študentskih postelj... Do takrat pa — kot se ve in zna... —

Zadnji zbor komunistov stanovančev študentskih domov v Ljubljani je pravi odraz stanja v naselju. Enopetinska udeležba priča, kako malo čutijo komunisti, da so aktualni problemi v naselju (ki jih ni malo) njihovi problemi in da jih razen njih nihče drug ne bo reševal. Da je tako, so potrdile tudi kritične pripombe na delo sekretariata zbora komunistov in na program dela, ki je bil predlagan.

Vendar je bil zadnji zbor kljub slabi udeležbi uspešen, bil je dobro voden, ni prihajalo do mučnih dvogovorov in osebnih obračunavanj (kar v bližnji preteklosti ni bilo ne vem kako redko)... skratka: dnevni red je bil izpeljan do konca... in slišala se je lahko marsikatera (konkretno) pametna.

Papa
tudi tvoj Radio Student

vebi vas

MARIBORSKA KNJIŽNICA, Rotovžki trg 2,
in njene enote

TABOR, STUDENCI, PEKRE, RUŠE, TEZNO, POBREŽJE, KAM-
NICA, HOČE in ŠENTILJ

